

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie voor de Rijksuitgaven

aan Voorzitters van vaste en algemene commissies

datum 12 februari 2015

betreft Handreiking beleidsdoorlichtingen

ons kenmerk 2015Z02621

Geachte voorzitter,

In deze brief is informatie opgenomen over recente ontwikkelingen die moeten bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van beleidsdoorlichtingen en de behandeling daarvan in de Kamer. Beleidsdoorlichtingen zijn van belang voor de Kamer om het kabinet te controleren op doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid.

Twee ontwikkelingen zijn in het bijzonder het vermelden waard. De minister van Financiën heeft toegezegd¹ dat elke beleidsdoorlichting voorafgegaan wordt door een plan van aanpak. De betrokken vakcommissie kan op basis van een dergelijk plan, voordat de beleidsdoorlichting wordt uitgevoerd, input meegeven aan de desbetreffende vakminister over scope en vraagstelling van die beleidsdoorlichting. Het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven van de Tweede Kamer kan de commissies hierover in voorkomende gevallen adviseren.

Daarnaast zullen ministers, op grond van de [herziene Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek](#) (in werking getreden per 1 januari 2015), vanaf 2015 in iedere beleidsdoorlichting een besparingsvariant van 20% in beeld brengen².

De commissie voor de Rijksuitgaven brengt bovenstaande graag onder uw aandacht, opdat de commissies zo nodig ministers kunnen herinneren aan de eisen die aan beleidsdoorlichtingen worden gesteld. Het BOR heeft alle relevante afspraken ten aanzien van kwaliteit, tijdigheid en volledigheid van beleidsdoorlichtingen alsmede de

¹ Brief van 19 november 2014 ([Kamerstuk 34 000, nr. 52](#))

² [Kamerstuk 31865, nr. 65, blz. 4.](#)

datum 12 februari 2015
betreft Handreiking beleidsdoorlichtingen
kenmerk 2015Z02621

te volgen procedures in de vakcommissies opgenomen in een geactualiseerde
Handreiking beleidsdoorlichtingen (2014D08634) die separaat als bijlage is bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
M.G.J. Harbers

De griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven
E.A.J. Groen

Handreiking beleidsdoorlichtingen

Werkt het beleid wel?

Is het geld goed besteed?

Zijn er betere alternatieven?

Belang

De Kamer krijgt *nieuw beleid* in principe altijd voorgelegd: via akkoorden, voorstellen, nota's en begrotingen, etc. Over de *resultaten* en *effecten* van het beleid wordt de Kamer veel minder automatisch en systematisch op de hoogte gehouden. Juist deze informatie is echter cruciaal voor de controlerende taak van de Kamer.

Er zijn verschillende manieren waarop verantwoording wordt afgelegd: via evaluaties van wetgeving, evaluaties van beleid of van beleids- of financiële instrumenten. Jaarverslagen bieden jaarlijks een verantwoording van de financiële kant van de zaak: per ministerie/beleidsterrein wordt in beeld gebracht wat het beleid gekost heeft. Voor de Kamer echter nog belangrijker te weten: wordt het maatschappelijk doel bereikt dat met het beleid werd beoogd? En zijn de uitgaven in dat licht te rechtvaardigen? Beleidsdoorlichtingen dienen juist hierop in te gaan. De beleidsdoorlichting is het enige instrument waarbij de effecten (doeltreffendheid en doelmatigheid) van ieder beleidsterrein op een rij worden gezet.

De lessen die worden getrokken, in bij voorkeur heldere beleidsconclusies, moeten de basis vormen voor eventuele beleidswijzigingen. De Kamer kan de minister met behulp van de inzichten uit een beleidsdoorlichting controleren en indien gewenst bijsturen. Vanaf 2015 wordt er tevens bij iedere beleidsdoorlichting een besparingsoptie van 20% in beeld gebracht (mini-brede heroverweging). Deze besparingsoptie kan bijdragen aan efficiënter en effectiever beleid en aan een beeld van mogelijke besparingsmogelijkheden in de toekomst.

Behandelwijze

De Kamer kan beter gebruik maken van de inzichten uit beleidsdoorlichtingen (terugkijken en lessen leren) en de mogelijkheid om de minister langs deze weg te controleren en indien gewenst bij te sturen. De commissie voor de Rijksuitgaven raadt vakcommissies daarom aan de volgende werkwijze te hanteren bij beleidsdoorlichtingen.

Vooraf: plan van aanpak

De Kamer heeft gevraagd om inzicht te krijgen in de plannen van aanpak van beleidsdoorlichtingen.. Zo krijgt de Kamer de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de scope en vraagstelling van beleidsdoorlichtingen. Met ingang van 2015 moet een plan van aanpak van de beleidsdoorlichting aan de Kamer worden voorgelegd¹. Dit plan van aanpak komt op de agenda van de procedurevergaderingen, met een advies van het BOR.

¹ Kamerstuk 34 000, nrs. 36 en 52

Het BOR toetst de plannen van aanpak van beleidsdoorlichtingen aan de gestelde eisen (zoals verwoord in de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek) Op basis van het advies kunt u een plan van aanpak voor kennisgeving aannemen of bijvoorbeeld aanvullende wensen vaststellen en deze per commissiebrief aan de betreffende bewindspersoon kenbaar maken.

Achteraf: behandelwijze

De vakcommissie houdt een feitelijke vragenronde over de beleidsdoorlichting. Het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven (BOR) ondersteunt daarbij en geeft naast opmerkingen over de inhoud, advies over de kwaliteit van de beleidsdoorlichting (volledigheid, tijdigheid en onafhankelijk); De vakcommissie besluit na ontvangst van de antwoorden op de feitelijke vragen over de verdere behandelwijze.

Als een debat over de betreffende beleidsdoorlichting gewenst is, bestaat dit bij voorkeur uit een apart overleg waarin verantwoording (terugkijken) en het maken van afspraken voor verbetering van het beleid centraal staan. Het trekken van lessen en beleidsconclusies staat daarbij voorop, niet zozeer het afrekenen.

Een goede beleidsdoorlichting

De kwaliteit, tijdigheid en volledigheid van beleidsdoorlichtingen zijn cruciaal voor een goede beleidsdoorlichting. De doorlichting moet de Kamer in staat stellen heldere beleidsconclusies te trekken en op basis hiervan een debat over toekomstige beleidskeuzes te voeren. In de praktijk wordt niet altijd aan alle vereisten voor een goede beleidsdoorlichting voldaan. Het is dan ook zaak goed op deze randvoorwaarden te toetsen. Vakcommissies worden hierbij ondersteund door Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven.

Kwaliteit. De mate waarin beleidsdoorlichtingen inzicht bieden in de effecten en de doelmatigheid van het beleid, is cruciaal voor een goede beleidsdoorlichting. Doorlichtingen dienen in dit verband te voldoen aan de vereisten in de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek; ze dienen syntheseonderzoek te zijn van beschikbaar evaluatieonderzoek op instrumentniveau en moeten daarnaast inzicht bieden in de effectiviteitsvraag: heeft het beleid gewerkt? Indien hiertoe onderzoeksmateriaal ontbreekt moet dit worden aangevuld of op zijn minst benoemd. Tevens is het relevant dat een beleidsreconstructie plaatsvindt in een doorlichting: in de periode die wordt onderzocht kan het beleid immers zijn gewijzigd. Ten slotte dient een doorlichting onafhankelijk te worden uitgevoerd en dient de doorlichting te worden voorzien van concrete beleidsconclusies. Met het oog op de toekomst biedt het inzicht in mogelijke besparingsvarianten een basis voor discussie over doelmatiger beleid in de toekomst.

Tijdigheid. Ieder beleidsartikel dient minimaal eens per vier tot zeven jaar door middel van een beleidsdoorlichting te worden geëvalueerd. In begroting, jaarverslag en miljoenennota is de planning opgenomen. Het gebeurt nogal eens dat van deze planning wordt afgeweken. Het is van belang dat de vakcommissie goede afspraken maakt over de planning van de beleidsdoorlichting en toeziet op naleving. Wanneer een beleidsdoorlichting niet conform planning wordt aangeboden, dan dient dit gemotiveerd aan de Kamer te worden voorgelegd.

Volledigheid. Beleidsdoorlichtingen dienen in principe het gehele beleidsterrein / beleidsartikel te omvatten. Geregeld blijkt dat slechts een gedeelte van het beleidsterrein is doorgelicht. Indien de commissie geen actie onderneemt, zullen de effecten van een deel van het beleid onbekend blijven. Met de mogelijkheid om vooraf het plan van aanpak te toetsen kan hier op worden gestuurd.